

“Kisb-i şer şerdir, halk-ı şer şer değildir.” kaidesinin izahı sadedindeki paragrafı biraz açabilir misiniz?

"Kesb-i şer, şerdir; halk-ı şer, şer değildir. Nasıl ki, pek çok mesâlihi tazammun eden bir yağmurdan zarar gören tembel bir adam diyemez, 'Yağmur rahmet değil.' Evet, halk ve icadda bir şerr-i cüz'î ile beraber hayr-ı kesir vardır. Bir şerr-i cüz'î için hayr-ı kesiri terk etmek, şerr-i kesir olur. Onun için, o şerr-i cüz'î, hayır hükmüne geçer. İcad-ı İlâhîde şer ve çirkinlik yoktur; belki abdin kisbine ve istidadına aittir."(1)

Bu kaide hem şununatı ilahiyeye ve hem de muamelatı insaniye açısından şumüllü, genel ve umumi bir kaidedir. Bütün hukuk, bütün tecziye ve takdirler ile sevk ve idaredeki müeyyideler bu umumi kaide içerisinde cereyan eder.

Bir baba evladını cezalandırır. Fakat mesuliyet çocuktur. Bir öğretmen bir öğrenciyi sınıfta bırakır. Cezalandıran öğretmendir. Mesuliyet talebeye aittir. Bu neticelerin hasıl olabilmesi için teklif ve imtihan sırrı, tezatların yaratılmasını ve tensibini icap ettirir.

Suçu ortaya koymak, tarif etmek ve onun infazını icap ettiren hapishaneleri ve müeyyideleri ortaya koymak şer ve zarar değildir. Ancak bunları kabul etmek, tahakkukuna vesile olmak mesuliyeti işlem eden bir konudur. Bu sebeple; şerri yaratmak veya şerre vasıta olacak sebepleri ihdas etmek yaratıcı ve ihdas edeni mesul etmez. Bilakis bunu iradesi ile tasvip edip ortaya çıkmasına sebep olan kulu mesul eder. Hatta birçok hayır ve güzellik için maslahaten rahmet olan yağmurun gelmesi, dolayısıyla tedbirini almayan insanların bu rahmetten zarar görmesi, mesela sele veya felakete maruz kalması, yağmurun rahmet olmadığını icap ettirmez, bu hayrın şerre inkılap etmesine sebep olamaz.

Demek ki insan; iradesini yanlış kullanır ise hayrın bile şerre çevrilmesine zemin hazırlayıp müsebbip olabiliyor.

Çünkü yaratmada ve bir şeyi vücuda getirmede çok büyük hayır ve maslahatlarla beraber, kulun yanlış mübaşeretinden kaynaklanan cüzi mahsurlar ve şerler de olabilir. Bu mahsurlar ve şerler icada ve halk etmeye bakmaz, kulun yanlış davranışlarına bakar ve o kul için, şer olur. Zira o vücut ve varlık, diğer mahlukat için beklenen ve gönderilmesi icap eden bol nimetler ve hayırları muhtevlidir. Bu değerlendirme başka bir külli kaideyi ortaya çıkarır. O da şudur; **"Şer-i cüzi için**

hayr-ı külli terk edilmez." Eđer yanlış mübaşeretten kaynaklanan bu cüzi mahzur ve şer gelmesin denilirse; binler hayırları içerisinde tazammun eden o icat ve vücut tahakkuk etmeyeceğinden, külli ve umumi şerler irtikap edilmiş olur.

Esasen ilahi icatlarda kesinlikle şer ve çirkinlik yoktur. Bu sebebten dolayı, "*Allah (cc)'ın narı da hoş nuru da hoştur.*" sözü önemli bir kaidedir. Zira bazı şeyler bizzat güzeldir, bazı şeyler de netice itibariyle güzeldirler ki; bu cüzi şerler bu kısma dahil olur.

(1) bk. [Sözler, Yirmi Altıncı Söz.](#)